

Bibliografia IV edycji konkursu Technikon ESA

I CZĘŚĆ – ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA:

Czym jest smog? – przyczyny i skala zjawiska

1. Jędrak J., Konduracka E., Badyda A., Dąbrowiecki P., *Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie*, wyd. III, Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, s. 19–43, <https://krakowskialarmsmogowy.pl/wp-content/uploads/2024/02/Wplyw-zanieczyszczen-powietrza-na-zdrowie-III-wydanie.pdf>
2. Co wisi w powietrzu? – SMOG-talk, wykład w ramach 25. Festiwalu Nauki w Warszawie, NASK-PIB, <https://youtu.be/xkzsUxXVr-8>
3. Przyczyny zanieczyszczenia powietrza, Polski Alarm Smogowy, <https://smoginfo.pl/podkategoria/przyczyny-zanieczyszczenia-powietrza>.
4. Źródła i przyczyny zanieczyszczenia powietrza, materiał wideo: <https://www.youtube.com/watch?v=Wyhkbr0u0nU>
5. Różnice pomiędzy zanieczyszczeniem powietrza a zmianą klimatu, materiał wideo: <https://www.youtube.com/watch?v=f7VXf6v3tqc>

Wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie

6. Michalak W., Dworakowska A., *Chorzy na smog*, HEAL i PAS, <https://polskialarmsmogowy.pl/wp-content/uploads/2023/05/Raport-PAS-HEAL-Chorzy-na-smog-16-maja-2023.pdf>
7. SmogLab „Prof. Lekston: Dzieci wdychają więcej zanieczyszczeń niż dorośli” <https://smoglab.pl/prof-lekston-dzieci-wdychaja-wiecej-zanieczyszczen-niz-dorosli-rozmowa/>
8. Podcast: „Wpływ zanieczyszczonego powietrza na choroby sercowo-naczyniowe” Rozmowa z prof. dr hab. Andrzejem Lekstonem, kardiologiem, specjalistą chorób wewnętrznych: https://open.spotify.com/episode/71cNV9wdrfXxeayd190FVe?si=Bkcxt_XwRiSu3V06-2zkrA
9. Podcast: „Czy polski smog może uczulać?” Rozmowa z prof. Ewą Czarnobilską, alergolożką: <https://open.spotify.com/episode/3mEGo0NmjnYifWyKNU6Ou8?si=P8rwwWEOQn22oIYPKSqTkq>
10. Wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie i środowisko, materiał wideo: <https://www.youtube.com/watch?v=PsZoJpjqTEk>

Rozwiązania i ochrona przed negatywnym wpływem zanieczyszczenia powietrza

11. Rozwiązania prawne dla poprawy jakości powietrza, Krakowski Alarm Smogowy, <https://krakowskialarmsmogowy.pl/04-rozwiazania/>
12. Przyjęto nowe normy jakości powietrza – zgodne głosowanie państw UE, Polski Alarm Smogowy / GIOŚ, <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/show/1005283>.
13. Praktyczne rozwiązania, które można wykorzystać w celu ograniczenia ekspozycji na zanieczyszczenie powietrza, materiał wideo: https://www.youtube.com/watch?v=515Z_r25fBc&t=20s

14. Jak działa miernik zanieczyszczenia powietrza?, pokaz naukowy NASK-PIB, <https://youtu.be/guxrTzO2HyY>
15. Koncepcja programu Edukacyjnej Sieci Antysmogowej, ESA NASK, https://esa.nask.pl/media/2025/05/ESA_Edukacyjna_Siec_Antysmogowa.pdf

Zanieczyszczenia transportowe

16. Transport i jego wpływ na powietrze, materiał wideo <https://www.youtube.com/watch?v=SFVI8bJKINs>
17. Jędrak J., Konduracka E., Badyda A., Dąbrowiecki P., *Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie*, wyd. III, Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, s. 37–38, https://krakowskialarmsmogowy.pl/wp-content/uploads/2024/02/Wplyw-zanieczyszczen-powietrza-na-zdrowie_III-wydanie.pdf

II CZĘŚĆ – ZMIANA KLIMATU:

1. Budziszewska M., Kardaś A., Bohdanowicz Z., *Klimatyczne ABC. Interdyscyplinarne podstawy współczesnej wiedzy o zmianie klimatu*, Wyd. UW, Warszawa 2023, rozdziały 1–3, 10 <https://www.wuw.pl/product-pol-18569-Klimatyczne-ABC-Interdyscyplinarne-podstawy-wspolczesnej-wiedzy-o-zmianie-klimatu-EBOOK.html>
2. Instytut Ochrony Środowiska – PIB, Klimada 2.0: Zmiany klimatu a zjawiska ekstremalne <https://www.youtube.com/watch?v=BMzf-uHXd7o>
3. Marcin Popkiewicz o zmianie klimatu, wykład zorganizowany w Klubie Inteligencji Katolickiej w Warszawie, udostępniany przez Wszechnicę: <https://www.youtube.com/watch?v=WuSXuly43Ms>
4. Dlaczego bioróżnorodność jest tak ważna? – Kim Preshoff https://www.youtube.com/watch?v=GK_vRtHJZu4
5. Komunikat 01/2024 Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN na temat wpływu zmiany klimatu na lasy i lasów na klimat <https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/wplyw-zmiany-klimatu-na-lasy-i-lasow-na-klimat-komunikat-ekspertow-pan>
6. Rola lasów w pochłanianiu CO₂ w pytaniach i odpowiedziach <https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/rola-lasow-w-pochlanianiu-co2-w-pytaniach-i-odpowiedziach-81>
7. Instytut Ochrony Środowiska – PIB, Klimada 2.0: Zrównoważony rozwój <https://www.youtube.com/watch?v=sdOQyKNf3bA>

III CZĘŚĆ – CYBERBEZPIECZEŃSTWO:

Cyberbezpieczeństwo i higiena cyfrowa

1. ABC cyberbezpieczeństwa – niezbędny każdego internauty <https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/abc-cyberbezpieczenstwa-niezbednik-kazdego-internauty>

2. Podstawowe zasady cyberhigieny
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-na-wakacje-podstawowe-zasady-cyberhigieny>
3. Silne hasła i uwierzytelnianie dwuskładnikowe
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-silne-hasla-i-uwierzytelnianie-dwuskładnikowe>
4. Cyfrowa higiena i bezpieczeństwo w sieci
<https://it-szkola.edu.pl/news,art,693>

Zagrożenia w sieci i socjotechnika

5. Phishing – jak rozpoznać i się chronić
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-phishing>
6. Whaling i inne rodzaje phishingu
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/europejski-miesiac-cyberbezpieczenstwa-z-ose-whaling-i-inne-rodzaje-phishingu>
7. Phishing – temat Europejskiego Miesiąca Cyberbezpieczeństwa
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/europejski-miesiac-cyberbezpieczenstwa-z-ose-phishing>

Dezinformacja, fake newsy i zachowania w sieci

8. Jak nie wpaść w pułapkę fake newsów?
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/jak-nie-wpasc-w-pulapke-fake-newsow>
9. Dezinformacja w mediach społecznościowych
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-dezinformacja-w-mediach-spoecznościowych>

Sztuczna inteligencja i nowe zagrożenia

10. Generatywna sztuczna inteligencja – jak działa i jakie niesie ryzyka
<https://ose.gov.pl/aktualnosci/wpis/bezpieczni-w-sieci-z-ose-generatywna-sztuczna-inteligencja>

Poradniki i materiały praktyczne

11. Okazja czy pułapka? Poradnik o bezpiecznych zakupach online
<https://bezpiecznymiesiac.pl/baza-wiedzy/okazja-czy-pulapka-poradnik-o-bezpiecznych-zakupach-online/>
12. Cyberhigiena – dobre praktyki bezpieczeństwa
<https://bezpiecznymiesiac.pl/baza-wiedzy/cyberhigiena-w-twojej-organizacji/>